

вегетаційного періоду (підживлення певними мікро й макроелементами); збору врожаю; логістики тощо. Такий моніторинг дає змогу оперативно здійснювати управлінські рішення щодо процесів вирощування і збирання врожаю, раціонально використовувати матеріально-технічні активи, зменшувати виробничу і повну собівартість зерна, домагатися кращих фінансових результатів.

Дослідження літературних джерел [1; 2; 3; 4; 5] показало, що використання інформаційно-комунікаційних технологій цифрової економіки у веденні агропромислового бізнесу за допомогою таких сервісів: бухгалтерія (Solutions), логістика (Logist), маркетинг (AliExpress), аналітика (Qlik Sense і Qlik View) є гарантією швидкої організації підвищення ефективності бізнесу, суттєвого зменшення витрат на виробництво продукції, надання послуг тощо.

Сучасні інноваційні технології за допомогою методів комп'ютерної цифрової обробки інформації використовуються у сільськогосподарському виробництві, зокрема: для розвитку точного землеробства; супутникового моніторингу посівів; картографування полів та врожайності, управління технікою; моніторингу кліматичних показників на метеостанціях; контролю технологій теплиць; інформаційних технологій у тваринництві, управління системою планування ресурсів та використання земельних ресурсів тощо [1].

Таким чином, використання у зерновому господарстві підприємства цифрової економіки дасть змогу здійснювати: якісний моніторинг за використанням поточних витрат, оперативно вирішувати необхідні виробничі коригування, прискорене управління та прогнозування собівартості, що сприятиме підвищенню прибутковості та конкурентоспроможності продукції.

Список використаних джерел

1. Белінська Т. Дослідження: високі технології в аграрній галузі України / Агроеліта. 2017. 31.07. URL: <http://agroprod.biz/2017/07/31/doslidzhennya-vysoki-tehnolohiji-v-aharnij-haluzi-ukrajiny/>(дата звернення: 12.10.2018).
2. Остапенко В. Технології майбутнього: дрони в сільському господарстві. 2017.29.05. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/tehnologii-majbutnogo-droni-v-silskomu-gospodarstvi/>(дата звернення: 12.10.2018).
3. Підсумки Ag Tech Forum 2017. URL: <https://agtech.com.ua/1282-2/>(дата звернення: 12.10.2018).
4. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. Інноваційна економіка. 2018. № 5-6 [75]. С.131-143.
5. Риженко О., Фіщук В. Як цифрова економіка змінить Україну/ Економічна правда. 2018.16.01. URL:<https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057/>(дата звернення: 12.10.2018).

Оксана Полінкевич

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, безпеки та інноваційної діяльності підприємства Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

УПРАВЛІННЯ СКЛАДОВИМИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Ринкова позиція підприємства залежить від результатів його виробничо-господарської діяльності, уміння протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам. Це є основою економічної безпеки бізнесу. Підтвердженням тому є безліч праць вчених та дослідників, які присвячені цим проблемам. Проте немає єдиної думки щодо питань, які визначають складові безпеки та сфери їхнього оцінювання. Основними складовими безпеки підприємницьких систем в

умовах цифровізації є: фінансова, виробничо-технологічна, маркетингова, інтелектуально-інноваційна, політико-правова, інтерфейсно-силова, екологічна, інформаційна [2].

Таблиця 1

Характеристика складових безпеки підприємств*

Складова	Характеристика	Сфери оцінки
Фінансова	Характеризує захищеність фінансового потенціалу підприємства від негативних дестабілізуючих чинників	Фінансова незалежність, стійкість, ліквідність, платоспроможність, рентабельність, ділова активність підприємства
Виробничо-технологічна	Передбачає створення умов для ритмічного безперебійного процесу на довиробничій, виробничій та післявиробничій стадіях	Фізичний та моральний знос обладнання, брак та відходи, якість продукції, витрати, травматизм
Маркетингова	Характеризує рівень позиціонування товару підприємства, силу брендів, маркетингової історії, захищеність від недобросовісної конкуренції та «чорної реклами» в легальних межах	Збутові канали, складські площі для готової продукції, транспортуванні, рівень задоволення клієнтів, вартість клієнтів
Інтелектуально-інноваційна	Націлено на збереження й розвиток інтелектуального потенціалу, тобто сукупність прав на інтелектуальну власність або на її використання	Нематеріальні активи навчання та підготовка персоналу, інновації
Політико-правова	Спрямована на захист інтересів підприємства у сфері правових відносин з елементами інституційного середовища	Взаємодія з органами політичної, юридичної, правової та іншої влади
Інтерфейсно-силова	Характеризує задоволення інтересів репрезентативної сфери діяльності підприємства та захист від негативного фізичного впливу	Фізичний захист активів, пожежна безпека, охорона підприємства, вантажу під час транспортування, захист від стихійних лих, заходи цивільної оборони
Екологічна	Характеризує безпечність виробництва та продукції	Допустимий вміст шкідливих речовин, які потрапляють у навколишнє середовище, екологічні параметри продукції, що виготовляється
Інформаційна	Характеризує збір та обробку інформації, ступінь їхнього захисту	Інформація клієнтів, підприємства, програмне забезпечення, маркетингові дослідження

* складено автором за [1; 2;3]

Управління складовими безпеки підприємницьких систем здійснюється за такими чотирма етапами:

- забезпечуючий – містить цілі управління, предмет та об’єкт, суб’єкт управління, принципи, доміанти та загрози безпеки;
- організаційний – передбачає процедури, інструменти та методи забезпечення безпеки підприємницьких систем;
- фінансово-правовий – охоплює нормативно-правове та інформаційне забезпечення;
- контролінговий – передбачає розробку системи показників оцінювання основних сфер безпеки за її складовими.

У підсумку відзначимо, що управління складовими безпеки підприємницьких систем в умовах цифровізації є системним поєднанням окремих сегментів та компонент, що функціонують на основі встановлених принципів, виконують специфічні функції та існують у формі закономірностей відносин між усіма частинками цифрового суспільства, а також є залежним від рішень суб’єктів управління з метою досягнення стратегічних, тактичних та оперативних цілей безпеки підприємницьких систем.

Список використаних джерел

1. Белова Т.Г. Маркетингове забезпечення економічної безпеки промислового підприємства / Т. Г. Белова, О. Ф. Крайнюченко // Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки. У 2 т. : кол. моногр. – Дніпропетровськ: «ФОРМ Дробязко С. І.», 2014. Т. 2. С. 21–27.

2. Складові та суб'єкти соціально-економічної безпеки підприємства
<https://helpiks.org/4-99300.html>

3. Управління інноваційною складовою економічної безпеки : монографія у 4-х томах / за ред. д.е.н., професора Прокопенко О.В. (гол. ред.), к.е.н., доцента Школи В.Ю., к.е.н. Щербаченко В.О. – Суми : ТОВ «Триторія», 2017. Т. I. Теорія та методологія управління інноваційною складовою економічної безпеки. 464 с. –Т. III. Управління інноваційним базисом фінансової та інвестиційної складової економічної безпеки. 290 с.

Петро Пуцентейло

д.е.н., професор

Тернопільський національний економічний університет

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК НОВІТНЯ ПАРАДИГМА РЕКОНСТРУКЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифрова економіка – це одна з еволюційних форм прояву нової економіки.

Т. Месенбург визначив три основних компоненти цифрової економіки:

- інфраструктура електронного бізнесу;
- електронний бізнес (процеси, які здійснюються через комп'ютерні мережі);
- електронна комерція (онлайн продажі) [1].

Цифрова економіка (англ. Digital economy) – економіка, що базується на цифрових комп'ютерних технологіях. Цифрову економіку також іноді називають інтернет-економікою, новою економікою, або веб-економікою. Все частіше «цифрова економіка» переплітається з традиційною економікою, роблячи чітке розмежування більш складнішим. Під цифровою економікою розуміють виробництво, продаж і постачання товарів через комп'ютерні мережі. Цифрова економіка – це «... глобальна мережа економічної і соціальної діяльності, котра є доступною через такі платформи як Інтернет, мобільні і сенсорні мережі» [2].

17 січня 2018 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, яка є складовою частиною дієвої розбудови цифрової економіки Європи [3].

У Концепції визначено, що основними цілями цифрового розвитку є [3]:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва.

Цифрова економіка – це економіка віртуальних світів, тобто її головний простір – це мережа Інтернет. Але варто розуміти, що не лише Інтернет визначає її напрямки розвитку – йдеться про технологізацію в цілому: квартири, роботи, догляду за здоров'ям і навіть виховання дітей. Якраз це і вирізняє цифрову економіку від традиційної – вона орієнтується на споживача. Тому часто можна почути замість “цифрова економіка” – економіка на вимогу (on-demand economy). Ринок миттєвих замовлень та необмеженого вибору – навряд би вам вистачило сили просидіти весь день в магазині, вибираючи собі мобільний телефон. А от перед комп'ютером це можна робити тижнями. Результати такого роду рішень ми всі відчуваємо на собі кожного дня: онлайн-магазини (Amazon, Aliexpress), інтернет-банкінг (Приват 24), месенджери (Facebook, Telegram) тощо. Водночас, в Україні спостерігається нерозвинена інфраструктура, низька технологічна освіченість та загальний синдром “застарілих технологій”. Тому реальне впровадження рішень, на кшталт, e-governance (е-урядування) чи повноцінного 4G поки залишається на папері” [4].